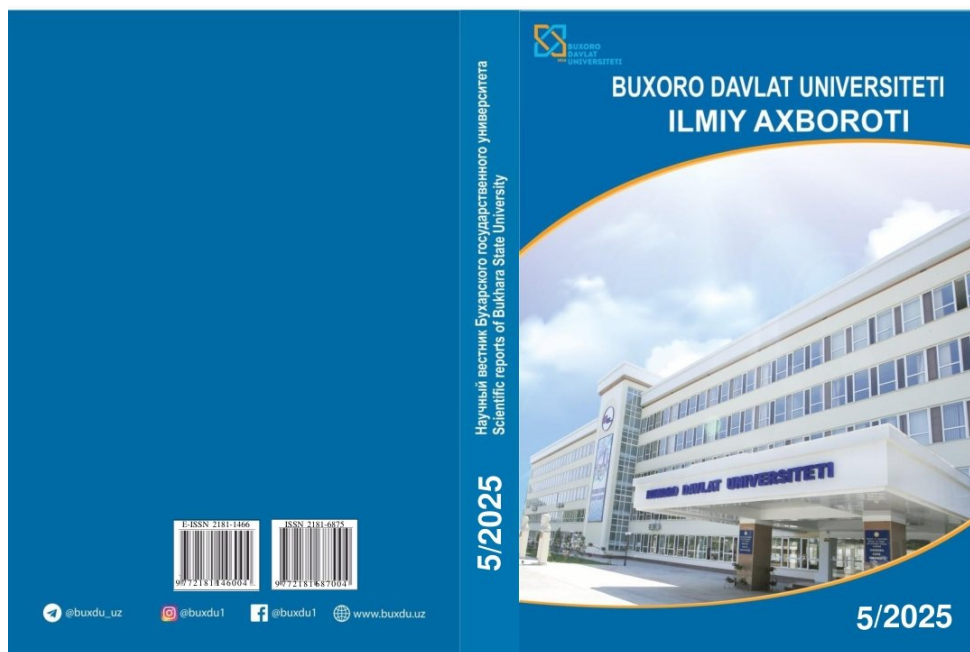

BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI ILMIY AXBOROTI
SCIENTIFIC REPORTS OF BUKHARA STATE UNIVERSITY
НАУЧНЫЙ ВЕСТНИК БУХАРСКОГО ГОСУДАРСТВЕННОГО УНИВЕРСИТЕТА

Ilmiy-nazariy jurnal
2025, № 5, may

Jurnal 2003-yildan boshlab **filologiya** fanlari bo'yicha, 2015-yildan boshlab **fizika-matematika** fanlari bo'yicha, 2018-yildan boshlab **siyosiy** fanlar bo'yicha, **tarix** fanlari bo'yicha 2023-yil 29-avgustdan boshlab O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar Vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasining dissertatsiya ishlari natijalari yuzasidan ilmiy maqolalar chop etilishi lozim bo'lgan zaruriy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

Jurnal 2000-yilda tashkil etilgan.

Jurnal 1 yilda 12 marta chiqadi.

Jurnal O'zbekiston matbuot va axborot agentligi Buxoro viloyat matbuot va axborot boshqarmasi tomonidan 2020-yil 24-avgust № 1103-sonli guvohnoma bilan ro'yxatga olingan.

Muassis: Buxoro davlat universiteti

Tahririyat manzili: 200117, O'zbekiston Respublikasi, Buxoro shahri Muhammad Iqbol ko'chasi, 11-uy.

Elektron manzil: nashriyot_buxdu@buxdu.uz

TAHRIR HAY'ATI:

Bosh muharrir: Xamidov Obidjon Xafizovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bosh muharrir o'rinbosari: Rasulov To'liqin Husenovich, fizika-matematika fanlari doktori (DSc), professor

Mas'ul kotib: Shirinova Mexrigiyo Shokirovna, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Kuzmichev Nikolay Dmitriyevich, fizika-matematika fanlari doktori (DSc), professor (N.P. Ogaryov nomidagi Mordova milliy tadqiqot davlat universiteti, Rossiya)

Danova M., filologiya fanlari doktori, professor (Bolgariya)

Margiant S.E., iqtisodiyot fanlari doktori, professor (Indoneziya)

Minin V.V., kimyo fanlari doktori (Rossiya)

Tashqarayev R.A., texnika fanlari doktori (Qozog'iston)

Mo'minov M.E., fizika-matematika fanlari nomzodi (Malayziya)

Mengliyev Baxtiyor Rajabovich, filologiya fanlari doktori, professor

Adizov Baxtiyor Rahmonovich, pedagogika fanlari doktori, professor

Abuzalova Mexriniso Kadirovna, filologiya fanlari doktori, professor

Amonov Muxtor Raxmatovich, texnika fanlari doktori, professor

Barotov Sharif Ramazonovich, psixologiya fanlari doktori, professor, xalqaro psixologiya fanlari akademiyasining haqiqiy a'zosi (akademigi)

Baqoyeva Muhabbat Qayumovna, filologiya fanlari doktori, professor

Bo'riyev Sulaymon Bo'riyevich, biologiya fanlari doktori, professor

Jumayev Rustam G'aniyevich, siyosiy fanlar nomzodi, dotsent

Djurayev Davron Raxmonovich, fizika-matematika fanlari doktori, professor

Durdiyev Durdimurod Qalandarovich, fizika-matematika fanlari doktori, professor

Olimov Shirinboy Sharofovich, pedagogika fanlari doktori, professor

Qahhorov Siddiq Qahhorovich, pedagogika fanlari doktori, professor

Umarov Bago Bafoyevich, kimyo fanlari doktori, professor

Murodov G'ayrat Nekovich, filologiya fanlari doktori, professor

O'rayeva Darmonoy Saidjonovna, filologiya fanlari doktori, professor

Navro'z-zoda Baxtiyor Nigmatovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Hayitov Shodmon Ahmadovich, tarix fanlari doktori, professor

To'rayev Halim Hojiyevich, tarix fanlari doktori, professor

Rasulov Baxtiyor Mamajonovich, tarix fanlari doktori, professor

Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Quvvatova Dilrabo Habibovna, filologiya fanlari doktori, professor

Axmedova Shoiri Nematovna, filologiya fanlari doktori, professor

Bekova Nazora Jo'rayevna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor

Amonova Zilola Qodirovna, filologiya fanlari doktori (DSc), dotsent

Hamroyeva Shahlo Mirjonovna, filologiya fanlari doktori (DSc), dotsent

Nigmatova Lola Xamidovna, filologiya fanlari doktori (DSc), dotsent

Boboyev Feruz Sayfullayevich, tarix fanlari doktori

Jo'rayev Narzulla Qosimovich, siyosiy fanlar doktori, professor

Xolliyev Askar Ergashovich, biologiya fanlari doktori, professor

Artikova Hafiza To'ymurodovna, biologiya fanlari doktori, professor

Hayitov Shavkat Ahmadovich, filologiya fanlari doktori, professor

Qurbonova Gulnoz Negmatovna, pedagogika fanlari doktori (DSc), professor

Ixtiyarova Gulnora Akmalovna, kimyo fanlari doktori, professor

Rasulov Zubaydullo Izomovich, filologiya fanlari doktori (DSc), dotsent

Mirzayev Shavkat Mustaqimovich, texnika fanlari doktori, professor

Samiyev Kamoliddin A'zamovich, texnika fanlari doktori, dotsent

Esanov Husniddin Qurbonovich, biologiya fanlari doktori, dotsent

Zaripov Gulmurot Toxirovich, texnika fanlari nomzodi, professor

Jumayev Jura, fizika-matematika fanlari nomzodi, dotsent

Klichev Qybek Abdurasulovich, tarix fanlari doktori, dotsent

G'aybulayeva Nafisa Izattulayevna, filologiya fanlari doktori (DSc), dotsent

Jumayev Rustam G'aniyevich, siyosiy fanlar nomzodi, dotsent
 Djurayev Davron Raxmonovich, fizika-matematika fanlari doktori, professor
 Durdiev Durdimurod Qalandarovich, fizika-matematika fanlari doktori, professor
 Olimov Shirinboy Sharofovich, pedagogika fanlari doktori, professor
 Qahhorov Siddiq Qahhorovich, pedagogika fanlari doktori, professor
 Umarov Baqo Bafoyevich, kimyo fanlari doktori, professor
 Murodov G'ayrat Nekovich, filologiya fanlari doktori, professor
 O'rayeva Darmonoy Saidjonovna, filologiya fanlari doktori, professor
 Navro'z-zoda Baxtiyor Nigmatovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
 Hayitov Shodmon Ahmadovich, tarix fanlari doktori, professor
 To'rayev Halim Hojiyevich, tarix fanlari doktori, professor
 Rasulov Baxtiyor Mamajonovich, tarix fanlari doktori, professor
 Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

professor
 Rasulov Zubaydullo Izomovich, filologiya fanlari doktori (DSc), dotsent
 Mirzayev Shavkat Mustaqimovich, texnika fanlari doktori, professor
 Samiyev Kamoliddin A'zamovich, texnika fanlari doktori, dotsent
 Esanov Husniddin Qurbonovich, biologiya fanlari doktori, dotsent
 Zaripov Gulmurot Toxirovich, texnika fanlari nomzodi, professor
 Jumayev Jura, fizika-matematika fanlari nomzodi, dotsent
 Klichev Qybek Abdurasulovich, tarix fanlari doktori, dotsent
 G'aybulayeva Nafisa Izattullayevna, filologiya fanlari doktori (DSc), dotsent

MUNDARIJA *** СОДЕРЖАНИЕ *** CONTENTS		
TILSHUNOSLIK *** LINGUISTICS *** ЯЗЫКОЗНАНИЕ		
Гудзина В.А.	Русские мужские календарные имена в антропонимическом пространстве басен и.а.крылова	4
Шермухамедова Н.А.	Моделирование морфологического анализа на основе окончания слова для узбекского языка	9
Хушманова Ш.И.	Структура концепта: когнитивные и лингвистические аспекты	14
Сулайманов Б.Қ.	Терминология государственного управления восточного происхождения в русском и узбекском языках	18
Каримова В.В.	Влияние гендерных стереотипов на социальные нормы и роли в современном лингвистическом обществе	24
Искаков М.С.	Зоонимы как носители лингвокультурной информации	29
Gadoyeva M.I., Xayrulloeva A.T.	Ommaviy axborot vositalari va badiiy matnlardagi kiyim-kechak obrazlari	33
Xamroyeva Sh.I.	Muallif mushohadasining milliy-madaniy o'ziga xosligi	37
Saidova N.A.	Global reklama bozorida tarjimaning o'rni: ispan va o'zbek tillari misolida	42
Sharipova M.B.	Literonimlarning leksik tizim tarkibidagi o'rni	47
Saidov A.A.	Roald dal ijodida til o'yini fenomeni ("the bfg" ertagi misolida)	51
Safarova D.B.	O'zbek badiiy matnida gaplararo aloqaning ifodalanishi: nazar eshonqulning "oq alanga" hikoyasi misolida	59
Ro'ziyeva N.K.	Badiiy diskurs va unda rad etish kommunikativ strategiyalarining qo'llanilishi	64
Abdulkhakova D.Sh.	The evolution and development of cognitive models in cognitive linguistics	69
Asadov A.B.	Preventiv nutqiy aktining sotsiopragmatik xususiyatlari	74
Azimova A.O', Asadov T.H.	Muallif nutqi neologizmlarining toshpo'lat ahmad ijodidagi ifodasi	78

Barnoyeva Z.S.	Imom G'azzoliy asarlarida so'filik terminlarining zamonaviy interpretatsiyasi	82
----------------	---	----

10. Нечаева, М. В. (2017). Животные в фольклоре и мифологии: символы и архетипы. Санкт-Петербург: Издательство РХГА.
11. Тарасова, О. А. (2013). Язык и культура: теория и методология. Москва: Языки славянской культуры.
12. Романова, А. С. (2016). Сравнительная лексикология зоонимов: Русский и английский языки. Минск: Вышэйшая школа.
13. Войтова, Т. В. (2018). Лингвокультурные особенности зоонимов. Москва: ИНФРА-М.
14. O'Коннор, Дж. (2010). *Animal Symbolism in Mythology and Language*. Cambridge: Cambridge University Press.
15. Яркова, С. Ю. (2014). Зоонимы в языке и культуре. *Вопросы лексикологии*, 9(2), 23-30.

LINGUISTICS

OMMAVIY AXBOROT VOSITALARI VA BADIY MATNLARDAGI KIYIM-KECHAK OBRAZLARI

Gadoyeva Mavlyuda Ibragimovna,
Buxoro davlat universiteti professori, (DSc)
Xayrulloeva Azizabonu Tojiddinovna,
Buxoro davlat universiteti magistranti

Annotatsiya. Mazkur ish ommaviy axborot vositalari va badiiy matnlardagi kiyim-kechak obrazlarining lingvomadaniy tahliliga bag'ishlangan. Ushbu maqolada kiyim-kechak leksikasining matnlardagi funksional xususiyatlari, ularning milliy-madaniy konnotatsiyasi va ijtimoiy-ta'sirchanlik darajasi o'rganiladi.

Ommaviy axborot vositalarida kiyim-kechak atamallari ko'pincha moda, reklama, sotsiokulturologik jarayonlarni yoritishda ishlatiladi va jamoatchilik ongiga ta'sir ko'rsatish vositasi sifatida namoyon bo'ladi. Badiiy matnlarda esa kiyim-kechak obrazlari qahramonlarning ijtimoiy mavqeyini, psixologik holatini yoki voqea rivojining semantik kontekstini ochib beruvchi vosita sifatida xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: kiyim-kechak leksikasi, lingvomadaniy tahlil, ommaviy axborot vositalari, badiiy matnlar, kiyim-kechak obrazlari, semantik tahlil, stilistik xususiyatlar, milliy-madaniy konnotatsiya, tarjima muammolari, moda va reklama tilshunosligi, identifikatsiya va kiyim, ijtimoiy-madaniy kontekst.

IMAGES OF CLOTHING IN MASS MEDIA AND LITERARY TEXTS

Abstract. This study is dedicated to the linguocultural analysis of clothing imagery in mass media and literary texts. The article examines the functional characteristics of clothing vocabulary in texts, its national-cultural connotations, and its level of social influence.

In mass media, clothing terminology is often used in the coverage of fashion, advertising, and sociocultural processes, serving as a means of influencing public consciousness. In literary texts, however, clothing imagery functions as a tool to reveal characters' social status, psychological state, or the semantic context of plot development.

Keywords: clothing vocabulary, linguocultural analysis, mass media, literary texts, clothing imagery, semantic analysis, stylistic features, national-cultural connotation, translation issues, fashion and advertising linguistics, identification and clothing, socio-cultural context.

ОБРАЗЫ ОДЕЖДЫ В СРЕДСТВАХ МАССОВОЙ ИНФОРМАЦИИ И ХУДОЖЕСТВЕННЫХ ТЕКСТАХ

Аннотация. Данное исследование посвящено лингвокультурному анализу образов одежды в средствах массовой информации и художественных текстах. В статье рассматриваются функциональные особенности лексики, связанной с одеждой, её национально-культурная коннотация и уровень социального воздействия.

В средствах массовой информации терминология, относящаяся к одежде, часто используется при освещении моды, рекламы и социокультурных процессов, выступая в качестве средства влияния на общественное сознание. В художественных текстах образы одежды служат инструментом для раскрытия социального статуса персонажей, их психологического состояния или семантического контекста развития событий.

Ключевые слова: лексика одежды, лингвокультурный анализ, средства массовой информации, художественные тексты, образы одежды, семантический анализ, стиллистические особенности, национально-культурная коннотация, проблемы перевода, язык моды и рекламы, идентификация и одежда, социально-культурный контекст.

Kirish. Til – xalq madaniyati, urf-odatlari va dunyoqarashining aksidir. Har bir tilning lug'aviy boyligi o'sha jamiyatning turmush tarzi va qadriyatlarini o'zida mujassam etadi. Shu nuqtai nazardan, kiyim-kechak leksikasi ham lingvomadaniy tadqiqotlar uchun muhim ahamiyat kasb etadi. Chunki kiyim inson hayotining ajralmas qismi bo'lib, nafaqat amaliy ehtiyojlarni qondiradi, balki milliy o'ziga xoslik, ijtimoiy maqom va estetik didning ifodasi hamdir[1].

Ommaviy axborot vositalari va badiiy matnlarda kiyim-kechak obrazlarining qo'llanilishi muayyan jamiyatga xos madaniy kodlarni ochib berishga xizmat qiladi. OAVda kiyim-kechak leksikasi moda va

LINGUISTICS

reklama sohalarida ko'p uchrab, iste'molchilar ongiga ta'sir qilish vositasi sifatida namoyon bo'ladi. Badiiy matnlarda esa kiyim obrazi qahramon xarakterini shakllantirish, voqealar rivojiga ta'sir ko'rsatish yoki muayyan davr va muhitni tasvirlashda muhim rol o'ynaydi.

Mazkur tadqiqot kiyim-kechak leksikasining ommaviy axborot vositalari va badiiy matnlardagi lingvomadaniy xususiyatlarini tahlil qilishga bag'ishlangan. Tadqiqot ingliz va o'zbek tillaridagi matnlar misolida kiyim-kechak obrazlarining semantik, stilistik va pragmatik jihatlarini o'rganishga qaratiladi[2].

Axborot beruvchi vositalarida kiyim-kechak obrazlarining (OAB) va badiiy matnlarda kiyim-

o'sha jamiyatning turmush tarzi va qadriyatlarini o'zida mujassam etadi. Shu nuqtai nazardan, kiyim-kechak leksikasi ham lingvomadaniy tadqiqotlar uchun muhim ahamiyat kasb etadi. Chunki kiyim inson hayotining ajralmas qismi bo'lib, nafaqat amaliy ehtiyojlarni qondiradi, balki milliy o'ziga xoslik, ijtimoiy maqom va estetik didning ifodasi hamdir[1].

Ommaviy axborot vositalari va badiiy matnlarda kiyim-kechak obrazlarining qo'llanilishi muayyan jamiyatga xos madaniy kodlarni ochib berishga xizmat qiladi. OAVda kiyim-kechak leksikasi moda va

LINGUISTICS

reklama soharlarida ko'p uchrab, iste'molchilar ongiga ta'sir qilish vositasi sifatida namoyon bo'ladi. Badiiy matnlarda esa kiyim obrazi qahramon xarakterini shakllantirish, voqealar rivojiga ta'sir ko'rsatish yoki muayyan davr va muhitni tasvirlashda muhim rol o'ynaydi.

Mazkur tadqiqot kiyim-kechak leksikasining ommaviy axborot vositalari va badiiy matnlardagi lingvomadaniy xususiyatlarini tahlil qilishga bag'ishlangan. Tadqiqot ingliz va o'zbek tillaridagi matnlar misolida kiyim-kechak obrazlarining semantik, stilistik va pragmatik jihatlarini o'rganishga qaratiladi[2].

Adabiyotlar tahlili va metodologiya. Ommaviy axborot vositalari (OAV) va badiiy matnlarda kiyim-kechak obrazlarini o'rganish lingvistika, madaniyatshunoslik va sotsiologiya soharlarining kesishgan nuqtasida joylashgan. Ushbu mavzuga oid adabiyotlar tahlili quyidagi yo'nalishlarda amalga oshiriladi:

1. OAV va madaniyatlararo kommunikatsiya: Amanova Onorxol Choriyevna va Karimov Abdilxofiz Abdivaxob o'g'li maqolasida OAVning madaniyatlararo hamjihatlik, tinchlik va barqaror rivojlanishdagi o'rni tahlil qilingan. Ular media savodxonlik va moslashuvchanlikning asosiy sifatlarini ko'rib chiqadilar[3].

2. OAVning yoshlar ongiga ta'siri: Sattarova Nodira maqolasida OAVning yoshlar ongiga ta'siri, axborot-psixologik xavfsizlik muammolari va ularning yechimlari muhokama qilingan. Ushbu tadqiqot OAV orqali tarqatilayotgan kiyim-kechak obrazlarining yoshlar ongiga ta'sirini tushunishga yordam beradi[4].

3. OAV va ijtimoiy stereotiplar: Xaydarov Abror maqolasida OAVning ommaviy ongga, ijtimoiy stereotiplarga ta'siri, jamoatchilik fikriga ta'sir o'tkazish mexanizmlari tahlil qilingan. Bu kiyim-kechak obrazlari orqali shakllanadigan ijtimoiy stereotiplarni o'rganishda muhimdir.

4. O'zbekistonda OAV faoliyati: Mutalibova Zahroxon va Xomidova Malohatoy maqolasida O'zbekistonda OAV faoliyatining muammolari va istiqbollari tahlil qilingan. Ushbu tadqiqot mahalliy OAVda kiyim-kechak obrazlarining aks etishini tushunishga yordam beradi.

5. Mamlakat imijini oshirishda OAVning roli: Zoxitova Nodira Xusan qizi maqolasida O'zbekiston imijini oshirishda OAVning roli haqida so'z boradi. Bu kiyim-kechak obrazlari orqali mamlakat imijini shakllantirish masalasini o'rganishda foydalidir.

6. Tanqidiy fikrlashda adabiyot va OAVning roli: Boltaboyev Abdug'ani Mamirovich maqolasida tanqidiy fikrlash rivojida adabiyot, san'at va OAVning roli tahlil qilingan. Bu kiyim-kechak obrazlari orqali tanqidiy fikrlashni shakllantirishni o'rganishda muhimdir[5].

Metodologiya. OAV va badiiy matnlardagi kiyim-kechak obrazlarini o'rganish uchun quyidagi metodologik yondashuvlar tavsiya etiladi:

1. Leksik-semantik tahlil: Kiyim-kechak leksikasining semantik tuzilishini o'rganish, ularning matnlardagi ma'no va funksiyalarini aniqlash.

2. Diskursiv tahlil: OAV va badiiy matnlarda kiyim-kechak obrazlarining qo'llanilishini, ularning ijtimoiy va madaniy kontekstdagi rolini tahlil qilish.

3. Qiyosiy tahlil: Ingliz va o'zbek tillarida kiyim-kechak leksikasining o'ziga xosliklarini taqqoslash, ularning madaniy va lingvistik farqlarini aniqlash[6].

4. Tarjima tahlili: Kiyim-kechak terminlarining tarjima jarayonidagi muammolarini o'rganish, ekvivalentlik va adekvatlik masalalarini tahlil qilish.

5. Korpus lingvistikasi: Korpus ma'lumotlari asosida kiyim-kechak leksikasining statistik tahlilini o'tkazish, ularning qo'llanilish chastotasi va kontekstlarini o'rganish.

6. Pragmatik tahlil: Reklama va moda matnlarda kiyim-kechak terminlarining ishlatilishini, ularning iste'molchilarga ta'sirini tahlil qilish[7].

Natijalar. Tadqiqot natijalari ommaviy axborot vositalari va badiiy matnlardagi kiyim-kechak obrazlarining lingvomadaniy xususiyatlarini aniqlashga qaratilgan. Quyidagi asosiy natijalarga erishildi:

1. OAV va badiiy matnlarda kiyim-kechak obrazlarining lingvomadaniy ahamiyati

OAVda kiyim-kechak terminlari ko'proq reklama, moda va sotsiokultural kontekstda ishlatiladi. Ular iste'molchilarni jalb qilish va ma'lum ijtimoiy qadriyatlarni targ'ib qilishga xizmat qiladi. Badiiy matnlarda kiyim obrazlari qahramonlarning xarakterini shakllantirish, ularning ijtimoiy mavqei, ruhiy holatini va tarixiy kontekstni ochib berish vositasi sifatida namoyon bo'ladi[8].

2. Ingliz va o'zbek tillarida kiyim-kechak leksikasining o'ziga xosliklari. Ingliz tilida kiyim-kechak atamali global moda va zamonaviy tendensiyalar bilan bog'liq bo'lib, ko'pincha brendlar yoki dizayner nomlari orqali omallashgan. O'zbek tilida esa milliy va an'anaviy kiyim atamalarining qo'llanilishi keng tarqalgan bo'lib, ular tarixiy-madaniy meros bilan chambarchas bog'liq.

3. Kiyim-kechak obrazlarining madaniy konnotatsiyalari. Ingliz tilidagi matnlarda kiyim obrazlari shaxsiy ifoda va individuallikni ta'kidlash, o'zbek matnlarda ular ko'proq jamoaviy identifikatsiya va urfodatlar bilan bog'liq. Reklama matnlarda kiyim-kechak obrazlari estetika, qulaylik va status belgisi sifatida taqdim etiladi, badiiy matnlarda esa ularning ramziy ma'nolari kengroq ochiladi[9].

LINGUISTICS

4. Kiyim-kechak leksikasining tarjima muammolari. Ingliz va o'zbek tillarida kiyim atamalarining to'g'ridan-to'g'ri ekvivalenti har doim ham mavjud emas, bu esa tarjima jarayonida ma'lum qiyinchiliklarga olib keladi. Badiiy matnlarda kiyim-kechak nomlarini tarjima qilishda milliy koloritni saqlab qolish muhimligi aniqlandi.

5. Amaliy natijalar. Tadqiqot natijalari lingvistik tahlil, tarjima amaliyoti va xorijiy tillarni o'qitish jarayonida qo'llanilishi mumkin. O'quv materiallarida kiyim-kechak leksikadan samarali foydalanish bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqildi.

Ushbu natijalar kiyim-kechak obrazlarining ommaviy axborot vositalari va badiiy matnlardagi lingvomadaniy funksiyalarini chuqurroq tushunishga xizmat qiladi hamda lingvistika, tarjima va madaniyatshunoslik soharlarida amaliy ahamiyatga ega[10].

Muhokama. Tadqiqot natijalari ommaviy axborot vositalari va badiiy matnlarda kiyim-kechak

Natijalar. Tadqiqot natijalari ommaviy axborot vositalari va badiiy matnlardagi kiyim-kechak obrazlarining lingvomadaniy xususiyatlarini aniqlashga qaratilgan. Quyidagi asosiy natijalarga erishildi:

1. OAV va badiiy matnlarda kiyim-kechak obrazlarining lingvomadaniy ahamiyati

OAVda kiyim-kechak terminlari ko'proq reklama, moda va sotsiokultural kontekstda ishlatiladi. Ular iste'molchilarni jalb qilish va ma'lum ijtimoiy qadriyatlarini targ'ib qilishga xizmat qiladi. Badiiy matnlarda kiyim obrazlari qahramonlarning xarakterini shakllantirish, ularning ijtimoiy mavqecini, ruhiy holatini va tarixiy kontekstni ochib berish vositasi sifatida namoyon bo'ladi[8].

2. Ingliz va o'zbek tillarida kiyim-kechak leksikasining o'ziga xosliklari. Ingliz tilida kiyim-kechak atamaları global moda va zamonaviy tendensiyalar bilan bog'liq bo'lib, ko'pincha brendlar yoki dizayner nomlari orqali omallashgan. O'zbek tilida esa milliy va an'anaviy kiyim atamalarining qo'llanilishi keng tarqalgan bo'lib, ular tarixiy-madaniy meros bilan chambarchas bog'liq.

3. Kiyim-kechak obrazlarining madaniy konnotatsiyalari. Ingliz tilidagi matnlarda kiyim obrazlari shaxsiy ifoda va individuallikni ta'kidlash, o'zbek matnlarda ular ko'proq jamoaviy identifikatsiya va urf-odatlar bilan bog'liq. Reklama matnlarda kiyim-kechak obrazlari estetika, qulaylik va status belgisi sifatida taqdim etiladi, badiiy matnlarda esa ularning ramziy ma'nolari kengroq ochiladi[9].

LINGUISTICS

4. Kiyim-kechak leksikasining tarjima muammolari. Ingliz va o'zbek tillarida kiyim atamalarining to'g'ri ekvivalenti har doim ham mavjud emas, bu esa tarjima jarayonida ma'lum qiyinchiliklarga olib keladi. Badiiy matnlarda kiyim-kechak nomlarini tarjima qilishda milliy koloritni saqlab qolish muhimligi aniqlandi.

5. Amaliy natijalar. Tadqiqot natijalari lingvistik tahlil, tarjima amaliyoti va xorijiy tillarni o'qitish jarayonida qo'llanilishi mumkin. O'quv materiallarida kiyim-kechak leksikadan samarali foydalanish bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqildi.

Ushbu natijalar kiyim-kechak obrazlarining ommaviy axborot vositalari va badiiy matnlardagi lingvomadaniy funksiyalarini chuqurroq tushunishga xizmat qiladi hamda lingvistika, tarjima va madaniyatshunoslik sohalarida amaliy ahamiyatga ega[10].

Muhokama. Tadqiqot natijalari ommaviy axborot vositalari va badiiy matnlarda kiyim-kechak obrazlarining lingvomadaniy funksiyalarini chuqurroq anglash imkonini berdi. Quyida natijalarning muhokamasi berilgan:

1. Kiyim-kechak leksikasining ommaviy madaniyat va badiiy diskursdagi roli.

Tahlil natijalariga ko'ra, OAV va badiiy matnlarda kiyim-kechak leksikasi turli funksiyalarni bajaradi:

OAVda kiyim atamaları ko'pincha reklama, moda va ommaviy madaniyat ta'sirida shakllanadi. Bu jarayon auditoriyani jalb qilish, iste'molga rag'batlantirish va ijtimoiy mavqe belgisi sifatida kiyim obrazlarini yaratishga qaratilgan[11].

Badiiy matnlarda kiyim tasvirlari qahramonlarning shaxsiyati, ijtimoiy holati va tarixiy kontekstni ochib berishda muhim vosita sifatida ishlatiladi. Masalan, o'zbek adabiyotida milliy kiyim turlari an'anaviy qadriyatlarini ifodalashga xizmat qilsa, ingliz adabiyotida zamonaviy kiyim obrazlari individuallik va o'z ifodani namoyish etish usuli sifatida aks etadi.

2. Ingliz va o'zbek tillarida kiyim-kechak terminlarining qiyosiy tahlili.

Ingliz tilidagi matnlarda kiyim atamalarining ko'pligi global moda industriyasi va tijorat reklamalari bilan bog'liq. Ingliz tilida kiyim nomlari orasida brend atamaları (masalan, "jeans", "sneakers", "trench coat") keng tarqalgan bo'lsa, o'zbek tilida kiyim nomlari milliy madaniyat va an'anaviy hayot tarzi bilan bog'liq ("do'ppi", "atlas ko'ylak", "lozim").

Ingliz va o'zbek tillarida kiyim-kechak obrazlari turli pragmatik ma'nolarga ega. Masalan, "formal suit" ingliz tilida biznes muhitida professionalizm belgisi sifatida qabul qilinsa, o'zbek tilida "chopon" kiyish ko'proq an'anaviy hurmat ifodasi sifatida talqin qilinadi[12].

3. Kiyim-kechak leksikasining madaniy konnotatsiyalari va stereotiplari.

Tadqiqot shuni ko'rsatdiki, OAVda kiyim obrazlari orqali muayyan madaniy stereotiplar shakllantiriladi. Masalan, g'arb matbuotida qora rangli kiyim "misteriozlik" va "elegantlik" bilan bog'langan bo'lsa, o'zbek matbuotida oq rangli kiyim "poklik" va "hurmat" ramzi sifatida tasvirlanadi.

Badiiy adabiyotda kiyimlar qahramonlarning ijtimoiy maqomi va hissiy holatini anglatishda ishlatiladi. Masalan, ingliz adabiyotida "ragged clothes" (yirtilgan kiyim) qashshoqlik yoki iztirob belgisi sifatida tasvirlansa, o'zbek adabiyotida "kamzul" yoki "salla" kiygan qahramonlar donishmand va hurmatga loyiq inson sifatida ko'rsatiladi[13].

4. Tarjima jarayonida kiyim-kechak terminlarining o'ziga xos muammolari.

Kiyim-kechak leksikasini tarjima qilishda muayyan madaniy va semantik tafovutlar aniqlangan. Masalan, "kimono" yoki "sarafan" so'zlari boshqa tilda aniq ekvivalentga ega bo'lmagani sababli transliteratsiya qilinadi yoki izohli tarjima talab etiladi. Badiiy matnlarni tarjima qilishda milliy koloritni saqlash muhimligi aniqlandi. Masalan, ingliz tilida "headscarf" deb tarjima qilingan so'z o'zbek tilida "ro'mol" yoki "laklak" kabi ma'lum konnotatsiyaga ega atamalar bilan ifodalanadi[14].

5. Tadqiqot natijalarining amaliy ahamiyati.

Tadqiqot natijalari lingvistika, madaniyatshunoslik va tarjima tadqiqotlari sohalarida qo'llanilishi mumkin. O'quv materiallari va til o'qitish jarayonida kiyim-kechak leksikadan samarali foydalanish bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqildi. Reklama va media matnlarda kiyim-kechak obrazlarining auditoriyaga ta'sir qilish usullarini chuqurroq o'rganish zarurati aniqlandi[15].

Xulosa. Ushbu tadqiqot ommaviy axborot vositalari va badiiy matnlarda kiyim-kechak obrazlarining lingvomadaniy xususiyatlarini o'rganishga qaratildi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, kiyim-kechak leksikasi nafaqat til birliklari sifatida, balki madaniy, ijtimoiy va psixologik konnotatsiyalarga ega bo'lgan semantik tizim sifatida ham ahamiyatlidir. Tadqiqot shuni ko'rsatdiki, kiyim-kechak obrazlari til va madaniyat o'rtasidagi murakkab o'zaro bog'liqlikni aks ettiradi. Ular shaxsiy identifikatsiya, ijtimoiy mavqe va madaniy qadriyatlarini ifodalovchi muhim lingvistik vosita hisoblanadi. OAV va badiiy matnlarda kiyim-kechak terminlarining qo'llanilishi sotsiokulturalni jarayonlarni tushunishda muhim ahamiyat kasb etadi.

LINGUISTICS

ADABIYOTLAR:

ChatGPT

Установить

saqlash muhimligi aniqlandi. Masalan, ingliz tilida "headscarf" deb tarjima qilingan so'z o'zbek tilida "ro'mol" yoki "laklak" kabi ma'lum konnotatsiyaga ega atamalar bilan ifodalanadi[14].

5. Tadqiqot natijalarining amaliy ahamiyati.

Tadqiqot natijalari lingvistik, madaniyatshunoslik va tarjima tadqiqotlari sohalarida qo'llanilishi mumkin. O'quv materiallari va til o'qitish jarayonida kiyim-kechak leksikasidan samarali foydalanish bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqildi. Reklama va media matnlarida kiyim-kechak obrazlarining auditoriyaga ta'sir qilish usullarini chuqurroq o'rganish zarurati aniqlandi[15].

Xulosa. Ushbu tadqiqot ommaviy axborot vositalari va badiiy matnlarda kiyim-kechak obrazlarining lingvomadaniy xususiyatlarini o'rganishga qaratildi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, kiyim-kechak leksikasi nafaqat til birliklari sifatida, balki madaniy, ijtimoiy va psixologik konnotatsiyalarga ega bo'lgan semantik tizim sifatida ham ahamiyatlidir. Tadqiqot shuni ko'rsatadiki, kiyim-kechak obrazlari til va madaniyat o'rtasidagi murakkab o'zaro bog'liqlikni aks ettiradi. Ular shaxsiy identifikatsiya, ijtimoiy mavqe va madaniy qadriyatlarini ifodalovchi muhim lingvistik vosita hisoblanadi. OAV va badiiy matnlarda kiyim-kechak terminlarining qo'llanilishi sotsiokulturniy jarayonlarni tushinishda muhim ahamiyat kasb etadi.

LINGUISTICS

ADABIYOTLAR:

1. Fairclough, N. (1995). *Media Discourse*. London: Edward Arnold, . –P.45-67
2. Machin, D., & van Leeuwen, T. (2007). *Global Media Discourse: A Critical Introduction*. London: Routledge, –P. 89 -105.
3. Barthes, R. (1983). *The Fashion System*. Berkeley: University of California Press, – P.112-138.
4. Bourdieu, P. (1984). *Distinction: A Social Critique of the Judgement of Taste*. Cambridge: Harvard University Press, – P. 203-277.
5. Hall, S. (1997). *Representation: Cultural Representations and Signifying Practices*. London: Sage, – P.54-77.
6. Sapir, E. (1921). *Language: An Introduction to the Study of Speech*. New York: Harcourt, Brace & World, –P.88-101.
7. Crystal, D. (2003). *The Cambridge Encyclopedia of the English Language*. Cambridge: Cambridge University Press, –P.310-321.
8. Mahmudov, N., & Asqarova, M. (2013). *O'zbek tili leksikologiyasi va stilistikasi*. Toshkent: O'zbekiston Milliy Ensiklopediyasi, –P.147-168.
9. Karimov, G. (2005). *O'zbek tili semantikasi va qiyosiy lingvistik tahlil*. Toshkent: Fan nashriyoti, – P.92-115.
10. Newmark, P. (1988). *A Textbook of Translation*. London: Prentice Hall, –P. 81-95.
11. Baker, M. (2011). *In Other Words: A Coursebook on Translation*. London: Routledge, –P.122-138.
12. Hatim, B., & Mason, I. (1997). *The Translator as Communicator*. London: Routledge, –P.67-83.
13. Aytmatov, Ch. (1980). *Asarlar to'plami*. Toshkent: G'afur G'ulom nashriyoti, –P.215-232.
14. Abdulla Qodiriy. (1926). *O'tkan kunlar*. Toshkent: Adabiyot va san'at nashriyoti, –P.180-195.
15. Oybek. (1948). *Navoiy*. Toshkent: Fan nashriyoti, –P.102-117.

LINGUISTICS

MUALLIF MUSHOHADASINING MILLIY-MADANIY O'ZIGA XOSLIGI

Информация для специалиста.
Отпускается без рецепта врача.
Товар сертифицирован.

MAGNETOT
особая формула для нормализации
магния в организме

Мagnepot 300 мг
Мagnepot 300 мг

Б.Мg

Wörwag